

Ідобаєва Алла Леонідівна, здобувач, Міжрегіональна академія управління персоналом

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

На ринку в умовах нестабільності і швидко мінливої ситуації будь-якому підприємству необхідно враховувати всі можливі наслідки від дій конкурентів і зміни кон'юнктури ринку, тобто від наявних та потенційних ризиків та загроз. Аналіз ризику дозволяє учасникам проекту вжити заходів щодо захисту від можливих втрат. В той же час, створена на цей момент теоретико-методологічна база управління ризиками підприємств представляється досить обмеженою як в плані об'єктів дослідження, так і в плані типів ризиків, які перебувають в центрі уваги.

Що стосується об'єктів дослідження - це в основному акціонерні компанії, а домінуючі типи ризику - це фінансовий (ринковий) і кредитний. Пояснюється це тим, що першими почали впроваджувати у себе системи управління ризиками банки, також широкий розвиток ринків фінансових інвестицій стимулювало поширення фінансової ризик-менеджменту, розробку методів оцінки та моделювання ринкових ризиків, що необхідно для вибору інвестиційних стратегій і для хеджування. У той же час величезний пласт теорії управління нефінансовими ризиками до останнього часу залишався поза зоною пильної уваги як з боку вчених, так і підприємців практиків. Хоча наявні виробничі підприємства ризики можуть бути пов'язані з експлуатацією виробничих потужностей, технологіями, застосовуваними на підприємстві, кваліфікацією робітників. Так, ризик поставки залежить від своєчасного привозу на підприємство вихідної сировини, ризики збуту визначаються вибраною стратегією маркетингу і стабільністю продажів виробів, а також правильною оцінкою сегментації і обсягу ринку.

Крім того, в даний час управління ризиками підприємства переважно зосереджено на управлінні наслідками ризиків, ніж на виявленні та аналізі їх можливих причин та джерел, тобто не на превентивному управлінні. Аргументація на користь такого підходу полягає в тому, що неможливо відстежувати всі потенційні джерела ризиків, виявляти всі фактори кожного ризику, тому більш доцільно підготуватися належним чином до можливих несприятливих наслідків, планувати заходи щодо швидкого виходу з кризової ситуації з найменшими втратами. Саме на створення методів та інструментів вирішення цієї практичної проблеми спрямовані переважні зусилля багатьох методологів управління ризиками. І в цьому плані необхідно переважно наступне: методики оцінки ризиків, перш за все, з точки зору розрахунку прогнозованих наслідків для підприємства, методи компенсації цих наслідків, а також способи організації систем управління ризиками, що дозволяють ефективно виходити з кризових ситуацій. Здавалося б, цього цілком достатньо для забезпечення стабільності функціонування та розвитку будь-якого бізнесу. Однак практика діяльності підприємств в різних сферах економіки свідчить про зворотне: кризи, банкрутства та падіння ринків не припиняються, а тільки посилюються.

Окрім цього, у ринкових умовах господарювання найбільш уразливі щодо схильності до ризиків окремі підприємства, які в своїй повсякденній діяльності стикаються з безліччю непередбачуваних ситуацій: обмеженість ресурсів, стан матеріально-технічної бази, тиск ринку створюють досить складну середовище для їх функціонування. Крім того, саме на рівні підприємств фокусуються багато проблем мікро- і макrorівня: окремих індивідуумів, галузей, регіональних економік, держави в цілому; це дає підставу стверджувати: управління ризиком стосується в першу чергу саме їх [1].

Слід також враховувати, що світова економіка неминуче вступає в постіндустріальну епоху, створює нові галузі виробництва, активно трансформуючи звичні форми підприємницької діяльності. Загальноприйняті зарубіжні та вітчизняні теорії розвитку і функціонування соціально-

економічних систем входять в протиріччя з об'єктивними тенденціями розвитку реальної економіки всіх рівнів: як на мікро-, так і на мезо- і макrorівнях.

Підприємницькі ж структури все більшою мірою відчують дедалі більшу агресивну дію зовнішнього середовища (криза) у вигляді невизначеності, при якій неможливо однозначно планувати свої дії на будь-яку перспективу. При цьому, триваюча глобалізація світової економіки та її кризовий характер лише посилюють цей агресивний вплив зовнішнього середовища безпосередньо на підприємство. Недавня світова фінансова криза та криза, що викликана коронавірусом і пов'язана з ним рецесія наочно виявили слабкі сторони багатьох підприємств, які недооцінили свої ризики [2]. В даний час все більше число підприємців починають усвідомлювати, що в поточній нестабільній економічній ситуації перемогти в конкурентній боротьбі можна тільки при наявності комплексного підходу до управління ризиками.

Як наслідок, у сучасному суспільстві економічним ресурсом стає здатність адекватної реакції на невизначеність і ризик, а запорука успішного функціонування будь-якого підприємства - здатність управляти ризиками, тобто приймати оптимальні управлінські рішення. При цьому, уміння прогнозувати ризики і закладати їх способи рішення, що враховують можливе зростання витрат, ще на стадії проекту сприяє успішному розвитку підприємства.

Перелік літератури:

1. Силкина Г.Ю., Шевченко С.Ю. Концепция современного риск-менеджмента // Научно-технические ведомости СПбГПУ. 2009, № 5. С. 81-87.
2. Иода Е.В. Управление рисками региональной инновационной системы: автореф. дис. ... д-ра экон. наук. Тамбов, 2007. 38 с.